

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023/2026

Rok akademicki 2024/2025 i 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	WSPÓŁCZESNA LITERATURA I KULTURA POLSKA
Kod przedmiotu*	L51
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury Polskiej XX i XXI Wieku
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II/4 i III/5
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	Dr hab. Anna Jamrozek-Sowa, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr hab. Anna Jamrozek-Sowa, prof. UR; pracownicy Zakładu Literatury Polskiej XX i XXI Wieku

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4	15	30							3
5	15	30							3

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)**

Przedmiot zakończony egzaminem

ćwiczenia – zal. z oceną

wykład – zal. bez oceny

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza z zakresu literatury polskiej i kultury polskiej na poziomie szkoły średniej oraz uzyskana w trakcie studiów

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	nabycie przez słuchaczy podstawowej wiedzy na temat arcydzieł literatury polskiej XX i XXI wieku i ich kontekstu kulturowego
C ₂	kształcenie umiejętności krytycznej oceny i analizy utworów literackich powstałych w XX i XXI wieku
C ₃	kształcenie umiejętności dzielenia się nabytą wiedzą w pracy glottodydaktycznej oraz umiejętności promowania kultury i literatury polskiej w świecie

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych i do efektów ze standardów kształcenia nauczycieli
EK_01	Student/ka rozpoznaje i klasyfikuje (w odniesieniu do literatury i kultury polskiej XX i XXI wieku) najważniejsze zjawiska, dzieła oraz ich autorów	K_W03
EK_02	Student/ka zna, prawidłowo interpretuje i respektuje prawa autorskie	K_W11
EK_03	Student/ka w dojrzały sposób prezentuje, opisuje i ocenia dzieła z przestrzeni polskiej kultury współczesnej	K_U04
EK_04	Student/ka krytycznie ocenia zasób zdobytej wiedzy na temat polskiej kultury współczesnej, rozumie, że kulturę i literaturę należy poznawać przez całe życie	K_U15
EK_05	Student/ka dostrzega, analizuje i interpretuje dylematy etyczne obrazowane w literaturze i kulturze polskiej XX i XXI wieku	K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Semestr 4
Literatura i kultura polska początków XX wieku – rozpad ustalonego porządku świata, I wojna światowa
Kultura europejska po 1918 roku. Nowe tendencje w nauce, nurty filozoficzne, ideologie totalitarne
Świat międzywojnia – procesy społeczne, zmiany kulturowe
Periodyzacja literatury polskiej po 1939 roku
II wojna światowa w kulturze i literaturze XX i XXI wieku
Skupiska polskich emigrantów. Ważniejsze ośrodki życia kulturalnego poza krajem. Charakterystyka literatury emigracyjnej.
Semestr 5
Komunizm w zwierciadle kultury i literatury: „drugi obieg”, literatura dysydencka, literatura stanu wojennego.

Kultura po 1989 roku – rozpad i konstrukcja. Decentralizacja kultury. Nowe trendy. Nowe tematy.
Wiek XXI w literaturze i kulturze. Postkolonializm. Feminizm. Ekokrytyka. Relacjonizm – kategoria czułości. Kwestie przemocy. Molestowanie. Empatia.
Doświadczenie traumy w literaturze/kulturze najnowszej; problematyka postpamięci.
Zwrot plebejski w polskiej literaturze/kulturze XXI wieku.
Wobec zmian klimatu, pandemii, wojen.

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
Semestr 4
Co wiemy o współczesnej literaturze polskiej, pisarzach i najważniejszych utworach?
Lęki człowieka początku XX wieku.
Horror wielkiej wojny.
Groteska i absurd – formy ocalenia.
Psychologizm – pragnienie prawdy.
Trwoga i codzienność – świadectwa II wojny światowej w kulturze wojennej i tużpowojennej
Lata powojenne i stalinizm – terror polityczny, próby ratunku
Mała stabilizacja – samoograniczenie, uległość i protest
Marzec 1968 – rewolta i klęska
Semestr 5
Pogranicza geograficzne i kulturowe
Uchodźcy, emigranci, reemigranci. Dipisi, zdemilitaryzowani, „Kultura” paryska, Polski Londyn i inne miejsca świata.
Języki buntu – kultura polska i świat
Teatr, film, sztuka polska – związki z literaturą - lata 60., 70. i 80.
Wszystko inaczej – kultura lat 90.
Drugie pokolenie i kolejne - postpamięć II wojny, innych wojen, Holokaustu
Dorastanie na wsi
Uniwersum istnień ludzkich – w obronie Ziemi
Relacje rodzinne, alkoholizm, przemoc, molestowanie
Czułość w relacjach. Codzienność
Literackie nagrody Nobla, Nagrody Bookera, Oscary – polscy twórcy na arenie międzynarodowej

3.4 Metody dydaktyczne

Wykłady:

- wykład z prezentacją multimedialną,
- metody problemowe,
- pogadanka,

Ćwiczenia:

- ćwiczenia w grupach,
- dyskusja
- przygotowanie referatu / wypracowania
- analiza dzieła literackiego

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw., ...)
EK_01	egzamin ustny	wykład
EK_02	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach	ćwiczenia
EK_03	egzamin ustny	wykład
EK_04	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach	ćwiczenia
EK_05	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach, prezentacja	ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ćwiczenia:

Zaliczenie z oceną

Ocena końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych, które student otrzymuje za:

- obecność na zajęciach
- przygotowanie do zajęć
- aktywny udział w dyskusji
- napisanie referatu lub wypracowania na zadany temat

Wykład:

Egzamin ustny

Pozytywna ocena z egzaminu ustnego, obejmującego sprawdzenie wiedzy i umiejętności analitycznych

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	90
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, czytanie literatury przedmiotu /opracowań i lektur/ napisanie referatu itp.)	65
SUMA GODZIN	160
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
------------------	-------------

zasady i formy odbywania praktyk

Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Z. Jarosiński, Literatura lat 1945-1975, Warszawa 2007.
- Nasiłowska, Literatura okresu przejściowego, Warszawa 2006.
- Nasiłowska, Trzydziestolecie 1914-1944, Warszawa 1999.
- J. Tomkowski, Młoda Polska, Warszawa 2001.

Teksty czytane/filmy omawiane podczas zajęć

- Irit Amiel, Osmaleni, wyd. dowolne.
- Łukasz Barys, Kości, które nosisz w kieszeni, Warszawa 2021.
- Joanna Gierak-Onoszko, 27 śmierci Toby'ego Obeda, Warszawa 2019.
- Zuzanna Ginczynka, Poezje zebrane 1931-1944, Warszawa 2019.
- Pola Gojawiczyńska, Dziewczęta z Nowolipek, wyd. dowolne.
- Manuela Gretkowska, Polka, wyd. dowolne.
- Magdalena Grzebałkowska, 1945. Wojna i pokój, wyd. dowolne
- Violetta Grzegorzewska, Guguły, Wołowiec 2014.
- Marek Hłasko, Pięćni dwudziestoletni, wyd. dowolne.
- Eva Hoffman, Zagubione w przekładzie, wyd. dowolne.
- Ryszard Kapuściński, Imperium, wyd. dowolne.
- Ewa Lipska, Nowy wybór wierszy, Kraków 2020.
- Tomasz Łychowski, Arka Nowego, Rzeszów 2022.
- Dorota Masłowska, Między nami dobrze jest, wyd. dowolne.
- Czesław Miłosz, Dolina Issy, wyd. dowolne; Wybór poezji (wskazane przez prowadzącego).
- Wiesław Myśliwski, Ostatnie rozdanie (fragmenty), wyd. dowolne.
- Sławomir Mrożek, Męczeństwo Piotra o'Heya, wyd. dowolne
- Bronka Nowicka, Nakarmić kamień, Wrocław 2015.
- Pokolenie porno i inne niesmaczne utwory teatralne: Antologia najnowszego dramatu polskiego, red. G. Pawłowski i H. Sułek, Kraków 2003.
- Radek Rak, Baśń o węzowym sercu albo wtóre słowo o Jakubie Szeli, Warszawa 2020.
- Zofia Romanowiczowa, Baśka i Barbara, Łagodne oko błękitu, wyd. dowolne.
- Tadeusz Różewicz, Do piachu; Wybór poezji, wyd. dowolne.
- Andrzej Stasiuk, Opowieści galicyjskie, wyd. dowolne; Przewóz, Wołowiec 2021.
- Olga Tokarczuk, Prowadź swój pług przez kości umarłych, wyd. dowolne; Empuzjon, Kraków 2022.
- Janusz Szuber, Powiedzieć. Cokolwiek, Kraków 2011.
- Wisława Szymborska, Ludzie na moście, wyd. dowolne.
- Stanisław Ignacy Witkiewicz, Matka, wyd. dowolne.
- Władysław Lech Terlecki, czarny romans, wyd. dowolne.

- Ida, red. Paweł Pawlikowski (2013)
- Film balkonowy, reż. Paweł Łoziński (2021)

- Katyń, reż. Andrzej Wajda (2007)
- Popiół i diament, reż. Andrzej Wajda (1958)
- Róża, reż. Wojciech Smarzowski (2011)
- W ciemności, reż. Agnieszka Holland (2011)
- Żeby nie było śladów, reż. Jan P. Matuszyński (2021)

Literatura uzupełniająca:

- Stanisław Burkot, Literatura polska 1939-2009, Warszawa 2010.
- Przemysław Czapliński, Poruszona mapa. Wyobrażenia geograficzno- kulturowa polskiej literatury przełomu XX i XXI wieku, Kraków 2016.
- Przemysław Czapliński, Ślady przełomu. O prozie polskiej 1976-1996, Kraków 1997
- Przemysław Czapliński, Piotr Śliwiński, Literatura polska 1976-1998. Przewodnik, Kraków 1998
- Współcześni poeci polscy. Poezja polska od roku 1956, wybór i oprac. K. Karasek, Warszawa 2002.